

Teisingumo Teismas išaiškino tam tikras direktyvos dėl nusikaltimų priemonių ir pajamų iš nusikaltimų įšaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje nuostatas

Šia direktyva draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias leidžiama konfiskuoti valstybės naudai turtą, kuris, kaip teigiama, priklauso ne nusikaltimą padariusiam asmeniui, o kitam, jeigu jis neturi galimybės būti konfiskavimo procedūros šalies

Du Bulgarijos piliečiai (toliau – suinteresuotieji asmenys) buvo nuteisti dėl to, kad 2019 m. vasario mėn. Varnoje (Bulgarija) be leidimo disponavo labai pavojingomis narkotinėmis medžiagomis, turėdami tikslą jas platinti. Priėmus dėl jų nuosprendžius, *Okrazhna prokuratura - Varna* (Varnos apygardos prokuratūra, Bulgarija) kreipėsi į *Okrazhen sad Varna* (Varnos apygardos teismas, Bulgarija) dėl per kratas jų gyvenamosiose vietose rastų pinigų sumų konfiskavimo.

Per šio teismo posėdį suinteresuotieji asmenys pareiškė, kad areštuotos pinigų sumos priklauso jų šeimų nariams. Pastarieji nedalyvavo nagrinėjant bylą minėtame teisme, nes pagal nacionalinę teisę jiems to daryti neleidžiama. Šis teismas atsisakė leisti konfiskuoti aptariamas pinigų sumas, nes laikėsi nuomonės, kad iš nusikalstamos veikos, už kurią suinteresuotieji asmenys buvo nuteisti, negalėjo atsirasti ekonominės naudos. Be to, nors buvo įrodymų, kad šie suinteresuotieji asmenys prekiaavo narkotinėmis medžiagomis, tačiau nei buvo vykdomas dėl to jų baudžiamasis persekiojimas, nei jie buvo nuteisti už šią nusikalstamą veiką. Varnos apygardos prokuratūra užginčijo šį nuosprendį ir teigė, kad taikydamas atitinkamas nacionalines nuostatas minėtas teismas neatsižvelgė į Direktyvą 2014/42¹.

Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė pateikti Teisingumo Teismui klausimą dėl būtinybės, kad susiklostytų tarpvalstybinė situacija, siekiant taikyti Direktyvą 2014/42, dėl šioje direktyvoje numatyto konfiskavimo apimties ir dėl trečiajam asmeniui, kuris, kaip teigiama, yra konfiskuoto turto savininkas, suteiktos teisės į veiksmingą teisių gynimo priemonę apimtį. Taigi savo sprendime Teisingumo Teismas išsprendė klausimus, turinčius esminės reikšmės siekiant patikslinti Direktyvos 2014/42 taikymo sritį ir tam tikrų pagrindinių jos sąvokų aiškinimą.

Teisingumo Teismo vertinimas

Pirma, Teisingumo Teismas konstatavo, kad **narkotinių medžiagų laikymas turint tikslą jas platinti patenka į Direktyvos 2014/42 taikymo sritį, net jei visos šios nusikalstamos veikos padarymo aplinkybės susijusios tik su viena valstybe nare**. Iš tiesų pagal ESV sutartį² toks nusikaltimas priskiriamas prie šioje Sutartyje nurodytų ypač sunkių tarpvalstybinio pobūdžio nusikaltimų sričių. Todėl Sąjungos teisės aktų leidėjas turi kompetenciją priimti minimalias teisės aktų suderinimo taisykles, susijusias su nusikalstamų veikų ir sankcijų nustatymu nagrinėjamoje srityje, ir ši kompetencija apima ir situacijas, kai konkrečios nusikalstamos veikos padarymo aplinkybės susijusios tik su viena valstybe nare.

Antra, Teisingumo Teismas konstatavo, kad **Direktyvoje 2014/42 numatytas** ne tik turto, kuris sudaro ekonominę naudą, gautą iš nusikalstamos veikos, už kurią buvo nuteistas šią nusikalstamą

¹ 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/42/E[SESV] dėl nusikaltimų priemonių ir pajamų iš nusikaltimų įšaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje (OL L 127, 2014, p. 39).

² SESV 83 straipsnio 1 dalis.

veiką padaręs asmuo, konfiskavimas, bet ir **turto, kuris priklauso šiam asmeniui, dėl kurio byla nagrinėjantis nacionalinis teismas yra įsitikinęs, kad jis gautas iš kitos nusikalstamos veiklos, konfiskavimas**. Vis dėlto tokie konfiskavimai turi būti atliekami taikant šioje direktyvoje³ numatytas garantijas ir su sąlyga, kad nusikalstama veika, dėl kurios šis asmuo pripažintas kaltu, yra viena iš joje⁴ išvardytųjų, todėl gali tiesiogiai ar netiesiogiai suteikti ekonominę naudą.

Kalbant apie pirmojo tipo konfiskavimą, būtina, kad pajamos, kurias siekiama konfiskuoti, būtų **gautos iš nusikalstamos veikos, dėl kurios ją padariusiam asmeniui buvo priimtas galutinis apkaltinamasis nuosprendis**.

Kalbant apie antrojo tipo konfiskavimą, kuris suprantamas kaip išplėstas konfiskavimas⁵, Teisingumo Teismas patikslino, kad nustatydamos ar dėl nusikalstamos veikos galėjo būti gauta ekonominė nauda, **valstybės narės gali atsižvelgti į modus operandi, pavyzdžiui, ar nusikalstama veika buvo padaryta organizuoto nusikalstamumo kontekste arba ketinant gauti nuolatinį pelną iš nusikalstamų veikų**⁶. Įsitikinti, kad nagrinėjamas turtas atsirado iš nusikalstamos veiklos, nacionalinis teismas turi **remdamasis bylos aplinkybėmis, įskaitant konkrečias faktines aplinkybes ir turimus įrodymus**⁷. Šiuo klausimu šis teismas, be kita ko, gali atsižvelgti, į nagrinėjamo turto vertės ir nuteistojo teisėtų pajamų neproporcingumą⁸.

Galiausiai dėl trečiųjų asmenų turto konfiskavimo⁹ pažymėtina, kad jis suponuoja, jog **turi būti įrodyta, kad įtariamasis ar kaltinamasis perleido pajamas trečiajam asmeniui arba kad trečiasis asmuo jas įsigijo, ir kad šis trečiasis asmuo žinojo arba turėjo žinoti, kad perleidimo arba įsigijimo tikslas buvo išvengti konfiskavimo**.

Trečia, Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal Direktyvą 2014/42, siejamą su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu, **draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias leidžiama konfiskuoti valstybės naudai turtą, kuris, kaip teigiama, priklauso ne nusikaltimą padariusiam asmeniui, o kitam, jeigu jis neturi galimybės būti konfiskavimo procedūros šalis**. Iš tiesų, pagal šią direktyvą reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi būtinų priemonių užtikrinti, kad asmenys, kuriems taikomos šioje direktyvoje numatytos priemonės, įskaitant trečiuosius asmenis, kurie teigia arba dėl kurių teigiama, kad jie yra konfiskuotino turto savininkai, **turėtų teisę į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, kad būtų apgintos jų teisės**¹⁰. Be to, direktyvoje numatytos kelios konkrečios garantijos, kuriomis siekiama užtikrinti tokių trečiųjų asmenų pagrindinių teisių apsaugą. Viena iš šių garantijų yra **teisė turėti advokatą per visą konfiskavimo procedūrą**¹¹, kuri akivaizdžiai apima šių trečiųjų asmenų teisę būti išklausytiems per šią procedūrą, įskaitant teisę remtis nuosavybės teise į turtą, susijusį su konfiskavimu¹².

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

³ Direktyvos 2014/42 8 straipsnio 8 dalis.

⁴ Direktyvos 2014/42 5 straipsnio 2 dalis.

⁵ Direktyvos 2014/42 5 straipsnis.

⁶ Direktyvos 2014/42 20 konstatuojamoji dalis.

⁷ Direktyvos 2014/42 21 konstatuojamoji dalis.

⁸ Direktyvos 2014/42 5 straipsnio 1 dalis.

⁹ Direktyvos 2014/42 6 straipsnis.

¹⁰ Direktyvos 2014/42 8 straipsnio 1 dalis.

¹¹ Direktyvos 2014/42 8 straipsnio 7 dalis.

¹² Direktyvos 2014/42 8 straipsnio 9 dalis.

